

\ Raadsvoorstel

Zaak

Onderwerp: Vaststellen Grondstoffenplan Voerendaal 2022 - 2026

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: wethouder Verbraak

Datum Raad: 10-02-2022

Nummer: 2022/01/05

\ Samenvatting

Voor u ligt het 'Grondstoffenplan 2022-2026'. Hierin wordt beschreven hoe we ons – vanuit de circulaire economie gedachte – de komende jaren gaan inzetten om steeds meer richting te geven aan het beheer van grondstoffen en afval. De Rijksoverheid heeft via het programma 'Nederland Circulair in 2050' de ambitie uitgesproken dat in 2050 grondstoffen efficiënt worden ingezet en hergebruikt zonder schadelijke emissies naar het milieu. Deze wijziging naar een circulaire economie is niet alleen belangrijk om de milieudoelstellingen te behalen, maar heeft ook een financiële noodzaak. Bij gelijkblijvend beleid zullen in de komende jaren de kosten voor afvalverwerking flink stijgen. Door het nemen van maatregelen zorgen we ervoor dat deze kostenstijging in de toekomst zal worden afgevlakt.

Het Grondstoffenplan is het logische vervolg op het Afvalinzamelplan 2004 en het Afvalbeheersplan 2014-2020. Afval is allang geen afval meer en is nu ook een grondstof voor nieuwe producten. De komende jaren zal blijvend worden ingezet op een verdere toename van de inzameling van schone grondstoffen waarbij het voorkomen van afval nadrukkelijk aandacht krijgt. Hiermee wordt een weg ingeslagen in de richting van een duurzamere en afvalvrije samenleving/gemeente in 2050.

Het uitgevoerde beleid in de periode 2004-2020 heeft de basis gelegd voor het huidige inzamelsysteem en het restafval is gedaald met 187 kilogram per Rd4-inwoner. Het scheidingspercentage is gestegen met 33%. De inzamelkosten zijn met €47,00 per inwoner afgenomen. Met deze resultaten presteren de Rd4-gemeenten bij de top 25% van Nederland op het gebied van kosten, scheidingsresultaat en dienstverlening.

Volgens recente enquêtes onder bewoners en raadsleden kan het huidige diftarsysteem rekenen op hun steun; al zien zij zeker wel ruimte voor verbeteringen. In het Grondstoffenplan zijn geen grootschalige wijzigingen voorzien. Wel worden bestaande structuren verbeterd of aangevuld om meer en schonere grondstoffen te verkrijgen. Naast de kwantiteit gaat de kwaliteit een nog grotere rol spelen in de toekomst.

Vanuit wettelijke verplichtingen, landelijk beleid en marktontwikkelingen, de gemaakte systeemkeuzes en de recente enquêtes onder de burgers en raads- en commissieleden van de regio Parkstad/Rd4-gemeenten is het doel gesteld om in 2026 een afvalscheidingspercentage te bereiken van 80% met een gemiddeld aanbod van 100 kg restafval per inwoner.

Een van de sleutels tot succes zal, net als in de voorgaande jaren, liggen in de betrokkenheid van onze inwoners om een bijdrage te willen leveren aan de scheiden van grondstoffen. Inzet zal zijn om inwoners bewust te maken van het belang van schone grondstoffen en de eigen rol die zij daarbij kunnen hebben. Participatie en voorlichting zijn hierbij van grote waarde.

\ Conceptbesluit

De raad besluit het Grondstoffenplan 2022 – 2026 vast te stellen.

\ Grondslag

Het vaststellen van een beleidsplan betreft een raadsbevoegdheid ingevolge de artikelen 108 en 160 Gemeentewet.

\ Aanleiding

In het voorliggende Grondstoffenplan wordt beschreven hoe we ons de komende jaren gaan inzetten om, vanuit de circulaire economie gedachte, steeds meer richting te geven aan het beheer van grondstoffen en afval. Deze wijziging naar een circulaire economie is niet alleen belangrijk om de milieudoelstellingen te behalen, maar heeft ook een financiële noodzaak. Door het nemen van maatregelen zorgen we ervoor dat toekomstige kostenstijgingen worden afgevlakt.

\ Doel

Het doel is om in 2026 een afvalscheidingspercentage te bereiken van 80% met een gemiddeld aanbod van 100 kg restafval per inwoner.

\ Argumenten

Evaluatie 2004-2020

De ambitie van het (regionale) Afvalinzamelplan was om in 2020 te komen tot 75% afvalscheiding (100 kg huishoudelijk restafval per jaar) en tot een maximaal percentage scheiding te komen in 2025.

Het halen van deze ambitie is niet haalbaar gebleken. De Nederlandse- en Parkstad gemiddelde hoeveelheid huishoudelijk restafval bedraagt in 2020 respectievelijk 185 en 147 kg per inwoner. Het gemiddelde scheidingspercentage binnen de Rd4-gemeenten ligt nipt onder de doelstelling met 72%.

Vanwege gunstige aanbestedingen van rest- en GFT-afval en een afname van de hoeveelheid restafval (door een betere scheiding) is vanaf 2004 een duidelijke daling van de kosten te zien. Vanaf 2013 stijgen de kosten weer o.a. door de invoering van de verbrandingsbelasting. Vanaf 2018 liggen de marktprijzen van de afvalverwerking onder druk. Ook is de kwaliteit van het ingezamelde afval afgenomen, met een nadelige invloed op de kosten.

Beleidskaders

De Europese Green Deal is het programma van de EU om klimaatverandering tegen te gaan. Met deze Green Deal moet Europa in 2030 de CO₂-uitstoot met 55 procent terugbrengen ten opzichte van 1990 en in 2050 zou Europa het eerste klimaatneutrale continent moeten worden.

De Rijksoverheid heeft als doel gesteld dat de Nederlandse economie in 2050 volledig circulaire is. Hierbij zijn tussendoelstellingen geformuleerd: samen met maatschappelijke partners naar 50% minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030.

In het programma 'Van Afval naar Grondstof' is afgesproken om in 2025 op 30 kg restafval per inwoner per jaar uit te komen, een hoge ambitie.

Marktontwikkelingen en innovaties

De verwerking van ons afval en de afzet de vrijkomende grondstoffen is afhankelijk van de wereldmarkt. De export van deze grondstofstromen (uit afval) is – als gevolg van hoge kwaliteitseisen – beperkt. Daardoor wordt de Europese markt de komende jaren gedwongen om zelf voldoende verwerkingscapaciteit binnen de EU op te bouwen. De Rd4 volgt de ontwikkelingen met alternatieve verwerking van afval/grondstofstromen door de industrie/chemie (bijvoorbeeld Chemelot) en met proefprojecten (bijvoorbeeld

luierinzameling) nauw.

Enquête

In de voorbereiding op het Grondstoffenplan hebben we onze inwoners en raadsleden een aantal stellingen en vragen voorgelegd. In totaal hebben 25.000 inwoners gereageerd, waarbij de belangrijkste uitkomsten zijn:

- Onze inwoners zijn tevreden over het huidige inzamelsysteem DIFTAR;
- Er is ruim draagvlak voor de scheidingsdoelstelling;
- Men wil meer mogelijkheden/service om grondstoffen te scheiden;
- Houd het betaalbaar;
- Blijf ons actief betrekken;
- Aandacht voor ontwijkgedrag en dumpingen.

Arbeidsparticipatie

De Rd4-gemeenten blijven vasthouden aan de vertrouwde inzet vanuit de sociale werkgelegenheid. Mogelijke (nieuwe) circulaire activiteiten zullen worden benut om deze mensen blijvend te kunnen inzetten.

Financieel perspectief

De huidige verwerkingsprijzen voor huishoudelijk afval liggen beduidend hoger dan de prijzen in de vigerende contracten. Omdat in 2023 deze verwerkingscontracten aflopen, zullen de kosten voor het afvalbeheer bij gelijkblijvend beleid fors toenemen.

Het niet-scheiden en integraal verwerken van het ongescheiden afval past niet binnen de circulaire gedachte maar is financieel gezien ook geen optie.

Er is wel voldoende perspectief, dat - doordat de markt weer meer in balans zal zijn – de kosten ná 2026 weer enigszins zullen dalen.

\ Kanttekeningen

De realisatie van het duurzaamheidsbeleid en de kostenontwikkeling voor afvalverwerking is en blijft mede (sterk) afhankelijk van externe factoren en andere partijen.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

De realisatie/voortgang van het Grondstoffenplan wordt opgenomen in de begrotingscyclus van Rd4. Jaarlijks zal in de begroting Rd4 hierop een vooruitblik worden gegeven en zullen eventuele investeringen en bijbehorende opbrengsten worden verantwoord in de jaarrekening van Rd4.

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

Zie hierboven.

\ Uitvoering

In het nieuwe Grondstoffenplan is er sprake van een gewijzigde focus: we proberen afval te voorkomen en spreken niet langer van 'afvalstoffen' maar van 'grondstoffen'. De vertaling hiervan heeft tot volgende speerpunten voor het Uitvoeringsprogramma (onderdeel van het grondstoffenplan) geleid:

- Minder restafval en schonere grondstoffen;
- Betrokkenheid en participatie van de inwoners;
- Instandhouding/optimalisatie van het huidige inzamelsysteem (diftar blijft uitgangspunt);
- Kosten van het Grondstoffenplan blijven beheersbaar en het principe de van 'de gebruiker betaalt' wordt nader bekeken.

Om invulling te geven aan deze uitgangspunten is een combinatie van acties opgesteld. Deze actiepunten – in totaal 17 – zijn binnen de vier volgende thema's uitgewerkt.

- **THEMA 1 'Iedereen doet mee'**: onze inwoners vinden het normaal en makkelijk om schone grondstoffen op de juiste manier aan te bieden.
- **THEMA 2 'Duurzame dienstverlening en voorzieningen'**: we sturen op meer service op de inzameling van afzonderlijke grondstoffen.

- **THEMA 3 ‘Kostenbeheersing’:** duurzaam omgaan met grondstoffen zorgt niet altijd voor een besparing.
- **THEMA 4 ‘Schone buurt’:** grondstoffenbeleid en een schone openbare ruimte gaan hand in hand.

In hoofdstuk 6 van het Grondstoffenplan is uitwerking en de planning van de 17 actiepunten opgenomen.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL
 De secretaris De burgemeester

C.J.H.M. Janssen

W. Houben

\ Ter inzage
 Grondstoffenplan 2022 - 2026